

DUMINICA A 7-A DUPĂ PAȘTI

a Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic

APOSTOL. FAPTE 20, 16-18; 28-36

În zilele acelea, Pavel hotărâse să treacă pe apă pe lângă Efes, ca să nu i se întâmple să întârzie în Asia, pentru că se grăbea să fie, dacă i-ar fi cu putință, la Ierusalim, de ziua Cincizecimii. Și, trimițând din Milet la Efes, a chemat la sine pe preoții Bisericii. Și când ei au venit la el, le-a zis: Luați aminte de voi înșivă și de toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său. Căci eu știu aceasta că, după plecarea mea, vor intra între voi lupi îngrozitori, care nu vor cruța turma. Și dintre voi înșivă se vor ridica bărbați grăind învățături răstălmăcite, ca să tragă pe ucenici după ei. Drept aceea, privegheați,

EVANGHELIE. IOAN 17, 1-13

În vremea aceea Iisus, ridicându-și ochii către cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească, precum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca să dea viață veșnică tuturor aceluia pe care Tu i-ai dat Lui. Și aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis. Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit. Și acum, preaslăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuși, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea. Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume. Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat și cuvântul Tău l-au păzit. Acum au cunoscut că toate câte Mi-ai dat sunt de la Tine, căci cuvintele pe care Mi le-ai dat, Eu le-am dat

aducându-vă aminte că, timp de trei ani, n-am încetat, noaptea și ziua, să vă îndemn cu lacrimi pe fiecare dintre voi. Și acum vă încredințez lui Dumnezeu și cuvântului harului Său, cel ce poate să vă zidească și să vă dea moștenire între toți cei sfințiți. Argint, aur, sau haină n-am poftit de la nimeni; voi înșivă știți că mâinile acestea au lucrat pentru trebuințele mele și ale celor ce erau cu mine. Toate vi le-am arătat, căci ostenindu-vă astfel, trebuie să ajutați pe cei slabi și să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Iisus, căci El a zis: Mai fericit este a da decât a lua. Și, după ce a spus acestea, plecându-și genunchii, s-a rugat împreună cu ei toți.

lor, iar ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieșit și au crezut acum că Tu M-ai trimis. Eu pentru aceștia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ei sunt ai Tăi. Și toate ale Mele sunt ale Tale și ale Tale sunt ale Mele și M-am preaslăvit întru ei. Și Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt și Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat, ca să fie una, precum suntem Noi. Când eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat; și i-am păzit și n-a pierit niciunul dintre ei, decât numai fiul pierzării, ca să se împlinescă Scriptura. Iar acum vin la Tine și pe acestea le grăiesc în lume, pentru ca bucuria Mea să o aibă deplină în ei.

TĂLCUIRI

Credința, cunoaștere adevărată și maica vieții veșnice

„Și aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis” (In 17, 3)

„A stabilit credința ca maică a vieții veșnice, iar despre cunoașterea adevărată a lui Dumnezeu a spus că va fi cauza duratei veșnice în nestrăcăciune și, deci, în fericire și sfințenie. Căci adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu a scăpat de cele rele, de abaterea spre altceva și de aplecarea spre cele ce nu se cuvin. Unii s-au închinat făpturii în locul Făcătorului (Rom. 1, 25) și au cutezat să spună lemnului: „Tu ești tatăl meu,” și pietrei: „Tu m-ai născut” (Ier. 2, 27), căci nenorocirii au alunecat spre o așa de mare nepricepere, încât au atribuit materiilor lipsite de simțire numirea de dumnezei și slava negrăită a ființei mai presus de toate. Dar (Hristos) numește Dumnezeu adevărat numai pe Tatăl, opunându-L pe Dumnezeul adevărat zeilor numiți astfel în chip rătăcit. Acesta e scopul cuvântului. Numind pe Tatăl în mod folositor Unul și singurul, a

amintit și de slava Lui, zicând: „Și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis.” Căci n-ar primi altfel cineva cunoaștința desăvârșită a Tatălui, dacă nu ar uni cu aceasta în mod strâns și nedespărțit pe cea a Celui Născut, adică a Fiului. Fiindcă îndată ce a cunoscut pe Tatăl, a cunoscut numaidecât și pe Fiul. Deci, declarând pe Tatăl ca Dumnezeu adevărat nu Sa exclus pe Sine, căci, fiind în Tatăl și din El după fire, este și El Dumnezeu adevărat și Unicul Dumnezeu, cum e Acela. Căci, în afară de El nefiind altul Dumnezeu adevărat, El este singurul. „Că toți dumnezeii neamurilor sunt idoli” (Ps. 95, 5). [...]

„Aceasta este, deci, zice, viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis.” Deci va zice cineva dintre cei ce nu trec repede peste dogmele dumnezeiești, cum cunoașterea este viața veșnică și ajunge cuiva să cunoască pe Dumnezeu Cel adevărat și prin fire, ca să aibă toată asigurarea nădejzii, neavând nevoie de nimic din celelalte? Dar atunci, cum „credința fără fapte este moartă” (Iac. 2, 20)? Dar când zicem

Duminica sfinților părinți de la Sinodul I ecumenic

credință, înțelegem cunoașterea adevărată despre Dumnezeu, și nu altceva.[1]Cunoașterea este deci prin credință. Va mărturisi aceasta Proorocul Isaia: „Dacă nu veți crede, nu veți înțelege” (Is. 7, 9). Iar că o cunoaștere care constă dintr-o simplă teorie e declarată de scrierile Sfinților (de Scripturi) nefolositoare, poți înțelege și din următoarele. A spus unul dintre Sfinții ucenici: „Tu crezi că unul este Dumnezeu? Bine faci; dar și demonii cred și se cutremură” (Iac. 2, 19). Ce vom zice deci față de acestea? Cum va adevăra deci Hristos, spunând că a avea viața veșnică înseamnă a cunoaște pe Unul și adevăratul Dumnezeu și, împreună cu El, pe Fiul? Socotesc că trebuie să spunem despre

cuvântul Mântuitorului că este cu siguranță adevărat, căci cunoașterea e viață, fiindcă naște (în noi) puterea tainei și aduce împărtășirea de binecuvântarea tainică, prin care ne unim cu Cuvântul viu și de-viață-făcător.[2] Socotesc că din această cauză spune și Pavel că neamurile s-au făcut con-trupești și împreună-părtașe în Hristos, ca unele ce s-au împărtășit de Sfântul Trup și Sânge (Efes.3, 6). Iar mădulele noastre să fie considerate ca și mădulele lui Hristos. Dar cunoașterea aduce și binecuvântarea prin Duhul, căci Se sălășluiește în inimile noastre, modelând spre înfiere pe cei ce-L primesc și refăcându-i întru neștrăciune și evlavie prin viețuirea evanghelică. Știind Domnul nostru Iisus Hristos că a-L cunoaște pe Dumnezeu Cel Unul și adevărat este pricină și prevestire a bunătăților amintite, declară că aceasta este viața veșnică, deoarece e maică și hrănitoare a vieții veșnice, născând prin puterea și firea ei cauzele vieții și ținându-ne în legătură cu El.

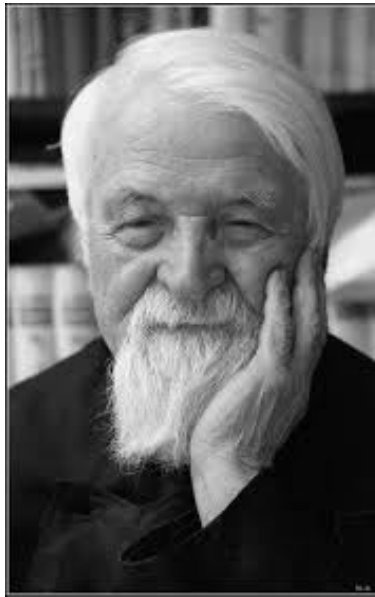
Dar socotesc că trebuie să cercetăm cu iubire de învățătură în ce mod ne-a spus Hristos că împlinește în noi desăvârșita cunoaștere a singurului și adevăratului Dumnezeu. Observă cum cunoașterea nu se îndeplinește fără privirea la El (Fiul) și, deci, fără Sfântul Duh; [3] monada (unitatea) dumnezeiască se cunoaște și se crede în Treime, potrivit Scripturilor. Iudeii, călăuziți de poruncile lui Moise spre despărțirea de mulții zei mincinoși, au fost îndemnați să se apropie și să slujească singurului și adevăratului Dumnezeu: „Să te temi de Domnul Dumnezeuul tău,” zice Legea, „și

numai Lui să-I slujești” (Deut. 6, 13). Dar cei ce se închinău și erau alipiți singurului Dumnezeu, ca unii ce încă nu aveau cunoașterea Celui închinat, sunt chemați acum prin cuvintele Mântuitorului nostru la El, ca să învețe că El nu e numai Unul și adevăratul Creator al tuturor, ci că e și Tată, și să afle pe Cine a născut, mai bine-zis să-L și vadă pe El întocmai în chipul Lui neschimbat, adică în Fiul. Căci prin chip trece cineva foarte ușor la vederea întocmai a arhetipului. Deci, în mod foarte necesar, Domnul nostru Iisus Hristos a spus că cei chemați prin credință la înfiere și viața veșnică trebuie să învețe nu numai că Dumnezeu este singur și adevărat, ci și că e Tată și al Cui Tată

este, anume al Celui ce pentru noi S-a făcut trup și a fost trimis spre îndreptarea firii cuvântătoare corupte, adică a umanității. [...]

„Eu pentru aceștia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ai Tăi sunt. Și toate ale Mele sunt ale Tale, și ale Tale sunt ale Mele și M-am preaslăvit întru ei. Și Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt și Eu vin la Tine” (In 17, 9-11)

[...] Fericitul Ioan, fiind din Iudeea și dintre iudei, ca să nu socotească unii că Domnul este rugător la Tatăl numai pentru cei din Israel, dar nu și pentru celelalte neamuri risipite în toată lumea, deși se vor întoarce la credința în El, sau că nu vor fi chemate spre mântuirea prin Hristos, spune că Domnul nu va fi ispășire numai pentru cei din neamul lui Israel, ci pentru lumea întreagă, adică pentru cei din tot neamul, care vor fi chemați prin credință la dreptate și sfințenie. Dar Domnul nostru Iisus Hristos, deosebind pe cei cu adevărat credincioși, care ascultă cu iubire cuvintele Lui dumnezeiești, supunându-și grumazul inimii și luându-și jugul slujirii lui Dumnezeu, de cei care nu au o astfel de cugetare și care au hotărât să-L defăimeze prin grele neascultări, a spus că Se roagă în mod convenit numai pentru ei. Căci, fiindu-le Mijlocitor și Arhiereu, a socotit că numai lor trebuie să le procure, prin mijlocire, bunătățile. Cei pe care i-a dat Tatăl, aceia sunt de fapt ai Tatălui, neexistând altă cale spre familiaritatea cu Dumnezeu decât cea prin Fiul. Și te va învăța El însuși, zicând: „nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine” (In 14, 6). Observă cum, dând

Preot Profesor Dumitru Stăniloae

Tatălui pe cei despre care vorbește, îi câștigă pentru Sine. Și aceasta se arată înțelegând-o foarte bine cel mai învățat dintre autorii Sfințelor Scripturi, zicând: „Pentru că Dumnezeu era în Hristos, împăcând lumea cu Sine însuși” (I Cor. 5, 19). Căci, mijlocind Hristos și primind pe cei ce vin la El prin credință și aducându-i prin Sine Tatălui, lumea a fost împăcată. De aceea și Proorocul Isaia ne-a învățat de mai înainte să alegem pacea cu Dumnezeu în Hristos, zicând: „mai bine să caute ocrotirea Mea și cu Mine să facă pace” (Is. 27, 5). Căci depărtând din sufletul nostru cele ce ne înstrăinează de iubirea față de Hristos, adică lucrarea urâtă și de plăcere iubitoare a păcatului, pornirea spre plăcerea lumească și rătăcirea ca maică și hrănitore a toată răutatea, ne vom face ai Lui și prieteni ai lui Hristos, vom înfăptui pacea cu Dumnezeu, alipindu-ne prin Fiul de Tatăl însuși, și vom primi în noi pe Cuvântul cel născut din El și vom striga în Duhul: „Avva, Părinte” (Rom. 8, 15)”.

Sfantul Chiril al Alexandriei,
Scrieri, p. IV, Comentariu la Evanghelia Sf. Ioan,
 Traducere și note de Pr. Prof. Dumitru Staniloae,
 Editura IBMBOR.

Note:

[1] Nu poate fi credință adevărată fără cunoașterea Dumnezeului adevărat, Care este Persoană iubitoare, deci Tată al unui Fiu. O altfel de cunoaștere nu e credință, sau o credință fără această cunoaștere nu e credință adevărată. Cel ce crede cu adevărat cunoaște pe Dumnezeu cel adevărat, și cel ce cunoaște pe Dumnezeu cel adevărat crede. Un Dumnezeu care nu e crezut nu e cunoscut în realitatea lui vie, și nici invers. N-am nevoie să cred pentru a admite un așa-zis Dumnezeu ca esență a naturii. O cunoaștere care nu realizează o comuniune cu un Dumnezeu personal, mai presus de natură, nu e credință.

[2] Cunoașterea spirituală vine dintr-o unire cu realitatea spirituală pe care o cunoaștem, în speță cu Dumnezeu. Cunoaștem o altă persoană cu adevărat când am intrat într-o comuniune cu ea. Iar cum orice persoană este în același timp o taină, prin cunoașterea ei am intrat în comunicare cu taina Persoanei lui Dumnezeu-Cuvântul. În acea vreme se cugeta că împărțășirea euharistică de Hristos este și un fapt de cunoaștere a Lui. E ceea ce trebuie să ne străduim să fie și pentru noi, cei de azi, Sfânta Împărțășanie. Dar persoana cunoscută fiind o taină, cunoașterea ei prin comuniunea cu ea nu poate să nu conțină și credință, căci niciodată nu cunoaștem deplin taina persoanei și, mai ales, a Persoanei dumnezeiești, în cunoașterea ei intră și credința în ce ne spune ea că este și va face.

[3] Cunoaștem pe Dumnezeu privind spiritual la Iisus Hristos, la cuvintele, la faptele, la viața Lui pilduitoare, care nu are loc fără lucrarea Lui în noi. Numai trăindu-L ca Persoană desăvârșită, arătată ca atare și în umanitatea Lui, cunoaștem pe Dumnezeu în mod concret și prin experiență vie. Cunoașterea unei realități impersonale ne lasă într-o cugetare teoretică, în câteva formulări abstracte.

PENTRU TINERI

Minunea Sfântului Spiridon de la Sinodul I Ecumenic

Puțină carte a învățat Sfântul Spiridon, după cum știm. Acest lucru totuși nu l-a împiedicat să vină și să ia parte la Sinodul I Ecumenic pe care l-a convocat Împăratul Constantin cel Mare în anul 325 d.Hr., ca să se astupe gura lui Arie și să-l caterisească. Acest înfricoșător eretic, după cum știm, învăța că Hristos nu este Dumnezeu, ci creatură și făptură a lui Dumnezeu. Această învățătură eretică a lui a provocat un adevărat cutremur și a tulburat întreaga Biserică creștină.

În acest sinod, pe de o parte, s-a prezentat Arie cu iscușii lui retori și cu episcopii care-i erau adepți. Și aceștia erau Eusebie al Nicomidiei, Theogene al Niceei și Macarie al Calcedonului. Împreună cu aceștia, cu încuviințarea împăratului, au venit și au șezut în sinod și destui filosofi de același cuget cu Arie, ca apărători ai lui. Printre aceștia se distinge și un filosof păgân, Evloghie, care era considerat nebiruit în meș-

teșugul dialecticii, în sucirea cuvintelor și în sofismele lui.

În tabăra ortodocșilor erau adunați 317 cuvioși arhieriei și clerici. Printre aceștia se distingeau Sfinții Nicolae al Mirelor și Alexandru, care era încă preot, Episcopul Eusthatie al Antiohiei, Pafnutie din Tebaida, Atanasie cel Mare, pe atunci diacon al Bisericii alexandrine, Episcopul Spiridon al Trimitundeii și mulți alții. Cel din urmă, bineînțeles, nu se distingea prin cultura și educația lui. Se distingea totuși prin simplitatea și smerenia lui. Era un vas nedeșertat din comorile cerești. Era un sălaș al Duhului Sfânt. Din clipa în care a intrat în sala sinodului, inima îi bătea tare și se ruga cu credință adâncă și cu rugăciune a minții să lumineze Dumnezeu, astfel încât la sfârșit să strălucească adevărul.

„Părinte, proslăvește-L pe Fiul”, zicea și repeta neîncetat cu lacrimi în ochi. Dragostea lui față de slăvitul nostru Mântuitor Hristos îi ardea tot trupul și îl umplea de nebiruită putere.

Sfântul Ierarh Spiridon al Trimitundeii

În discuția pe care a aprins-o înfricoșatul Arie prin cultura lui filosofică, cu șiretenia și cu limbuția lui, dar și cu adeptii săi retori care îl întăreau, arunca adevărate fulgere împotriva adevărului și a Bisericii lui Hristos. Orele treceau fără un rezultat pozitiv. La un moment dat mai ales, unul dintre cumplitii retori ai lui Arie, păgânul Evloghie, a adus asemenea argumente și cu atâta măiestrie meșteșugite, încât se putea crede că dreptatea se afla de partea lor. Apărătorii adevărului creștin și însuși Atanasie cel Mare au tăcut. O tăcere de moarte s-a întins timp de câteva secunde în marea sală a sinodului. În acea clipă, Sfântul nostru s-a ridicat de la locul său și a cerut să vorbească. Încet, a înaintat la tribună.

Adeptii ereticului au început a râde de cum l-au văzut. Ceilalți Părinți s-au întristat. Știau, fără îndoială, că Sfântul era curat și virtuos. Totuși era un om simplu și cu puțină carte și fără ceea ce obișnuim să numim, în chip lumesc, înțelepciune și cunoștință. Cum ar putea, așadar, smeritul păstor să o scoată la capăt cu un retor înțelept și abil. De aceea erau supărați și unii chiar se străduiau să-l împiedice să vorbească. Se temeau ca nu cumva retorul cel dur și crud să caute

să rădă de el. Sfântul Spiridon totuși insista. Și împăratul i-a dat cuvântul. Iarși o tăcere mormântală s-a întins peste sală. Prietenii lui Arie își ascundeau cu dificultate disprețul, în timp ce Părinții îl priveau pe bătrân cu sentimente de respect, dar și cu nedumerire. Într-o clipă, marele Spiridon, rupând tăcerea, se întoarce către filosof și cu un glas ferm începe să-i spună:

– Ascultă, înțeleptule, Unul este Dumnezeu. Acesta prin Cuvântul Său și prin Duhul Său a creat toată lumea. Și pe cele pe care le vedem, și pe cele pe care nu le vedem. Acesta a plăsmuit și minunata și extraordinara făptură care este omul. Acest Cuvânt al lui Dumnezeu este Fiul lui Dumnezeu adevărat și deoființă cu Tatăl. Pentru propria noastră mântuire, credem că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut și om și S-a născut dintr-o Fecioară, Fecioara Maria. A crescut ca om acolo, în Nazaret, a propovăduit trei ani și apoi a fost răstignit și îngropat ca om. Apoi a înviat ca Dumnezeu după trei zile și ne-a înviat și pe noi împreună cu El, și ne dăruiește viață veșnică și nestrucăcioasă. Cuvântul lui Dumnezeu, după Învierea Lui, a rămas pe pământ patruzeci de zile și apoi S-a înălțat la cer, de unde a și trimis pe pământ, după zece zile, Preasfântul Duh, Care de atunci rămâne în Biserică. Cuvântul lui Dumnezeu, credem încă, va veni iarși într-o zi să judece întreaga lume. Iar noi vom învia și ne vom înfățișa înaintea Lui ca să dăm socoteală Lui pentru toate faptele, cuvintele și gândurile noastre.

– Cuvântul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, este de o ființă cu Tatăl, de un tron, de o cinste, de o slavă cu El. Unul este Dumnezeu. Trei Persoane totuși, trei Ipostasuri, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Aceste trei Persoane, un singur Dumnezeu, o singură fire, sunt pentru mintea omului ceva negrăit și necuprins. Așa cum este cu neputință să pună cineva toată apa mării într-un pahar, tot așa este cu neputință minții omenești limitate să cuprindă și să înțeleagă nesfârșirea dumnezeirii. Ca să dau totuși o explicație cuvintelor mele, să mă ierte Cel Preabun că voi folosi acest exemplu palpabil.

Atunci Sfântul a băgat mâna stângă în buzunar și a scos o cărămidă și, arătând-o tuturor, a făcut cu dreapta lui semnul crucii și a zis: „În numele Tatălui”.

Și s-a crăpat cărămida. Părinții care urmăreau scena s-au cutremurat de-a dreptul. Fiindcă odată cu cuvintele Sfântului, focul cu care fusese arsă cărămida s-a înălțat deasupra.

– Și al Fiului.

Și apa cu care fusese înmuiată cărămida a curs jos.

– Și al Duhului Sfânt.

Iar lutul a rămas în mâna lui.

– Fraților ai mei și Părinților, a continuat făcătorul de minuni, așa cum cărămida alcătuiește un singur lucru, o singură fire, dar este întreită – foc, apă și pământ –, la fel și Sfântul Dumnezeu. Chiar dacă nu trebuie să asemănăm firea cea nezidită și mai presus de fire cu o creatură zidită și stricăcioasă, cu toate acestea, pentru a face înțelese cele neînțelese – să ne ierte nesfârșita Lui milă – spunem și întărim: „Dumnezeu este Unul după fire. Dar după Persoane sau Ipostasuri este treimic: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt”.

Cuvintele Sfântului i-au uimit pe toți cei de față. Sala a răsunat de slavoslovii către Dumnezeu și de laudele Părinților. „Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeuul nostru? Tu ești Dumnezeu, Cel ce faci minuni” (Psalmi 76, 14, 15). Arie și adepții lui s-au rușinat cu adevărat. Filosoful, smerindu-se, recunoaște și mărturisește deschis înfrângerea lui:

– Cuvintele tale m-au convins, sfinte bătrâne, și minunea mi-a dat certitudinea că ai dreptate. Cred acum. Cred cu toată puterea sufletului meu că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu adevărat, de o ființă cu Tatăl.

Lacrimi de bucurie curgeau din ochii tuturor și mai întâi din ochii filosofului păgân, care s-a grăbit să primească botezul și să devină creștin.

Adevărul a triumfat încă odată. Și s-a adăugat: „Nu în cuvinte de înduplecare ale înțelepciunii omenești, ci în adevărarea Duhului și a puterii” (I Corinteni 2, 4). Adică nu prin cuvintele ademenitoare ale înțelepciunii omenești, ci prin dovada dumnezeieștii puteri care, prin minunea care a avut loc, a adevărat învățătura. Iată cum era Sfântul nostru. Arzător, râvnitor în credință, luminat de Dumnezeu.

Sfântul Ierarh Spiridon, Episcopul Trimitundeii, Făcătorul de minuni. Viața, Minunile, Canon de rugăciune, Editura Doxologia, pp. 99-105)

GÂNDUL ZILEI

„Cel ce nu are conștiința binelui este slab, pentru că există un singur bine, Tatăl. Și să nu Îl cunoști pe Tatăl, înseamnă moarte, așa cum a-L cunoaște pe El înseamnă viața veșnică, prin participarea la puterea Celui fără de stricăciune. Și pentru a fi astfel, trebuie să luam parte la îndumnezeire. Iar lepădarea de cunoașterea lui Dumnezeu aduce stricăciune.”

CLEMENT ALEXANDRINUL

